

7. Hafta

Ara deęerlendirme, tartiřma

Kuzeydoğu grubu aęizları / Rize

Doğu grubu aęizları / Erzurum

Kuzeydoğu grubu ağızları [Karahana(1996)a göre]

Türkiye Türkçesi ağızları içerisinde Kuzeydoğu grubunun durumu,

Kuzeydoğu grubu içerisinde Rize ağzının belirlenmesi,

Fonolojik farklılıkların sebepleri,

Kullanımda ortaya çıkan morfolojik farklılıkların sebepleri

Doğu grubu ağızları [Karahana(1996)a göre]

Türkiye Türkçesi ağızları içerisinde Doğu grubunun durumu,

Doğu grubu içerisinde Erzurum ağzının belirlenmesi,

Fonolojik farklılıkların sebepleri,

Kullanımda ortaya çıkan morfolojik farklılıkların sebepleri

ANA AĞIZ GRUPLARINI BELİRLEYEN ÖZELLİKLER

L. KARAHAN, ANADOLU AĞIZLARININ SINIFLANDIRILMASI, 1996.

TABLO:1

	Doğu Grubu Ağızları	Kuzeydoğu Grubu Ağızları	Batı Grubu Ağızları
Alınma kelimelerdeki uzun ünlülerin normal süreli ünlüye dönüşmesi	padişah	padişah	padişah
Kalıcık-incelik bakımından ünlü benzeşmesi	heber var idi	heber var idi	habar varıdı
Kök ve ek ünlülerinde meydana gelen ve sebebi belli olmayan kalınlaşmalar	söyle ettin	söyle ettün	söyle ettiñ
Kök ve ek ünlülerinde meydana gelen ve sebebi belli olmayan incelmeler	gız/kız yanında	kız yanında	gız yanında
Çok heceli kelimelerin sonundaki "i, u, ü" ünlülerinin "i" ünlüsü ile karşılanması	buni	buni	bunu
Alınma kelimelerde ünlü incelmeleri ile meydana gelen uyum değişmesi	herp	herp	harp
İlk hecede bulunan yuvarlak ünlülerin düzleşmesi	çocuğ	çecuğ	çocuğ
Ek ünlülerinde meydana gelen yuvarlaklaşmalar	adamın	adamın	adamın
Ünlü-ünsüz uyumsuzluğu	balığ	baluğ	balığ
Arka ve orta damak geniz ünsüzü fi'nin korunması veya kaybolması	evin	evin	eviñ
Ön damak ünsüzü g'nin iki ünlü arasında ve hece sonunda korunması	düğün	düğün	düğün
Belirli bazı kelimelerde ön ses y ünsüzünün düşmesi	ilan	ilan/yılan	yılan
Patlayıcı ünsüzlerin ikizleşmesi	sekiz	sekiz	sekiz
Belirli bazı ünsüzlerin kelime içinde yer değiştirmesi	torpağ	toprak	toprağ
Teklik 1., 2. ve 3. şahıs zamirlerinin yönelme hâli çekimindeki değişmeler	bahan/hene	bağa/ba	baña
"öyle", "böyle" kelimelerindeki ses değişmeleri	ële	öyle	öyle
Zamir kökenli çokluk 2. şahıs eki ile bildirme ekinin yapısı	seversiz burdasız	seversiniz burdasınız	seversiniz burdasınız
Çokluk 2. şahıs iyelik eki ile iyelik kökenli şahıs ekinin yapısı	babaz	babanız	babañız
Şimdiki zaman ekinde meydana gelen ses değişmeleri	geliyér gelér	geliyér geliyir geli	geliyor geliyo geli
Duyulan geçmiş zaman ekinin tek şekilli olması	varmış/varmış	varmış	varmış
Teklik ve çokluk 1. şahıs emir eklerindeki ses değişmeleri	bağım	bağayım	bağayım
İstek eki -a/-e'nin işleklilik derecesindeki farklılıklar	giden gidek	-	gidek
Soru cümlesinin vurgu ile kurulması	geldin?	geldin mi?	geldiñ mi?